

Sylwetka profesora Hieronima Strzyżewskiego – założyciela i pierwszego kierownika poznańskiej Kliniki Chirurgii Ręki

Professor Hieronim Strzyżewski – the founder and first head
of the Department of Hand Surgery in Poznan

Ewa Bręborowicz¹

ORCID 0000-0002-4184-4475

Maciej Bręborowicz¹

ORCID 0000-0003-4730-9702

Poznań

Streszczenie: Hieronim Strzyżewski (04.04.1926 – 07.06.1981) uzyskał tytuł specjalisty w ortopedii i chirurgii urazowej w 1957 r., pracując w Instytucie Ortopedii Akademii Medycznej w Poznaniu pod kierownictwem profesora Wiktora Degi, który był również promotorem jego pracy doktorskiej. Po powrocie z kilku zagranicznych staży w zakresie leczenia kończyny górnej, zorganizował i poprowadził pierwszą w Polsce Poradnię Chirurgii Ręki. Współpraca ze specjalistami z całej Polski zaowocowała powołaniem Sekcji Chirurgii Ręki Polskiego Towarzystwa Ortopedii i Traumatologii, a niedługo później Polskiego Towarzystwa Chirurgii Ręki. Pod koniec lat 60-tych profesor Senger powierzył Strzyżewskiemu kierowanie oddziałem dla chorych z urazami ręki. Był to początek tworzenia się Kliniki Chirurgii Ręki, która oficjalnie rozpoczęła działalność 4 grudnia 1970 r. Dwa lata później Strzyżewski obronił pracę habilitacyjną, a w r. 1981, tuż przed śmiercią, otrzymał tytuł profesora zwyczajnego. Został uhonorowany Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski i Złotym Krzyżem Zasługi.

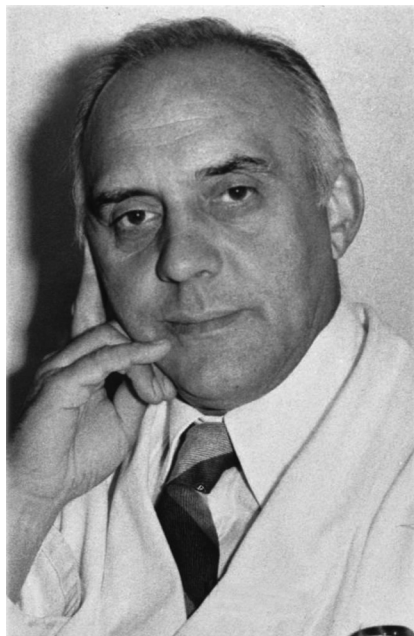
Abstract: Hieronim Strzyżewski (04.04.1926 – 07.06.1981) completed his residency program in orthopedics and traumatology in Orthopedics Institute in 1957. His PhD thesis supervisor was Prof. Wiktor Dega. He attended some international internships, and then, he initiated the first Hand Surgery Outpatient Clinic. He was initiator of the Hand Surgery Section of the Polish Orthopedic Society and later of the Polish Society of Hand Surgery. At the end of 1960s, Prof. Senger assigned Strzyżewski to set up a hand surgery ward. The first Hand Surgery Department in Poland was opened December 3, 1970. Two years later, Strzyżewski presented his habilitation thesis. In 1981, he obtained the title of full professor. Unfortunately, soon after, he died. He received prestigious The Order of Poland Restored and The Gold Cross of Merit.

---

¹ Katedra i Klinika Traumatologii, Ortopedii i Chirurgii Ręki Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu. Adres do korespondencji: ewabreborowicz@gmail.com

Słowa kluczowe: Hieronim Strzyżewski, chirurgia ręki, historia ortopedii

Keywords: Hieronim Strzyżewski, hand surgery, history of orthopedics

Ryc. 1. Hieronim Strzyżewski ok. 1970 r.

Zbiory Kliniki Traumatologii, Ortopedii i Chirurgii Ręki UMP

Hieronim Strzyżewski (4 IV 1926 – 7 VI 1981) był pionierem chirurgii ręki w Polsce. W 1951 r. ukończył studia na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Poznańskiego i rozpoczął pracę w Instytucie Ortopedii Akademii Medycznej w Poznaniu, gdzie w 1957 r. uzyskał tytuł specjalisty w ortopedii i chirurgii urazowej². Jego pierwszym przełożonym, jak również promotorem pracy doktorskiej zatytułowanej „Badania nad radiologicznym określeniem kąta antetorsji i kąta szyjkowo-trzonowego u dzieci z biodrem dysplastycznym”, był profesor Wiktor Dega³. W związku z zainteresowaniem chirurgią kończyny górnej i mikrochirurgią Strzyżewski odbył na początku lat sześćdziesiątych kilka staży w Wielkiej Brytanii i Stanach Zjednoczonych u tak znamienitych specjalistów, jak: profesor Herbert Seddon, Graham Stack, Swanson, Adams⁴. Po powrocie utworzył i poprowadził Poradnię Chirurgii Ręki. Była to pierwsza taka po-

² Archiwum Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu (dalej: AUMP), sygn. DSP 120/313, dyplom lekarza, 1951 r., kwestionariusz osobowy z 1978 r.; A. Senger, Wspomnienie pośmiertne: Prof. dr med. Hieronim Strzyżewski. „Polish Orthopedics and Traumatology” 1981, nr 6, s. 585-588.

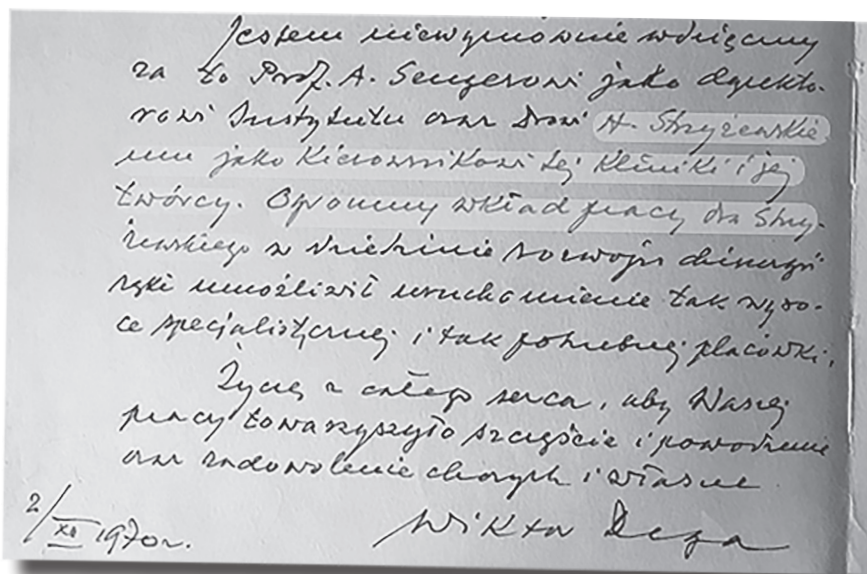
³ AUMP, sygn. DWL1/630/1333, dyplom doktora nauk medycznych, 1964 r.

⁴ AUMP, sygn. DSP 120/313, certificate of British Council Scholarship in United Kingdom, 1962 r.; A. Nowakowski, 100 lat Ortopedii Polskiej (1913-2013). Poznań 2013.

radnia w Polsce. Jego działalność operacyjna także skierowała się w stronę pacjentów z urazami kończyn górnych⁵.

Hieronim Strzyżewski nawiązał wiele kontaktów i współpracował z lekarzami z całej Polski zainteresowanymi chirurgią ręki, co doprowadziło do powołania w 1965 r. Sekcji Chirurgii Ręki Polskiego Towarzystwa Traumatologii i Ortopedii, której został pierwszym przewodniczącym. Organizował coroczne sympozja i zainicjował wydawanie „Biuletynu Sekcji Chirurgii Ręki”, który także redagował. W 1998 r. działalność ta została zwieńczona utworzeniem Polskiego Towarzystwa Chirurgii Ręki⁶.

W 1967 r. kierownictwo Instytutu Ortopedii objął profesor Alfons Senger, który bardzo popierał działalność Hieronima Strzyżewskiego i wydzielił trzynastołóżkowy oddział dla pacjentów z urazami rąk. Dzięki zdolnościom organizacyjnym dra Strzyżewskiego, 1 grudnia 1970 r. Senat Akademii Medycznej w Poznaniu powołał pierwszą w Polsce Klinikę Chirurgii Ręki i powierzył ją kierownictwu Strzyżewskiego⁷.

Jestem niewymownie wdzięczny
za to Prof. A. Sengerowi jako dyrektora
Instytutu oraz Dr. H. Strzyżewskiemu
jako kierownikowi tej Kliniki i jej
twórcy. Opromenił wkład pracy dra Strzyżewskiego
w stworzenie nowożytnej kliniki
ręki umożliwił uruchomienie tak wysoce
specjalistycznej i tak potrzebnej placówki.
Zycząc a całego serca, aby Naszej
pracy towarzyszyło szczęście i powodzenie
na drodze leczenia chorych i wstanie.

2/XII 1970r.
Wiktor Dęga

Ryc. 2. Wpis prof. Wiktora Dęgi w księdze pamiątkowej upamiętniającej powstanie Kliniki Chirurgii Ręki.
Zbiory Kliniki Traumatologii, Ortopedii i Chirurgii Ręki UMP

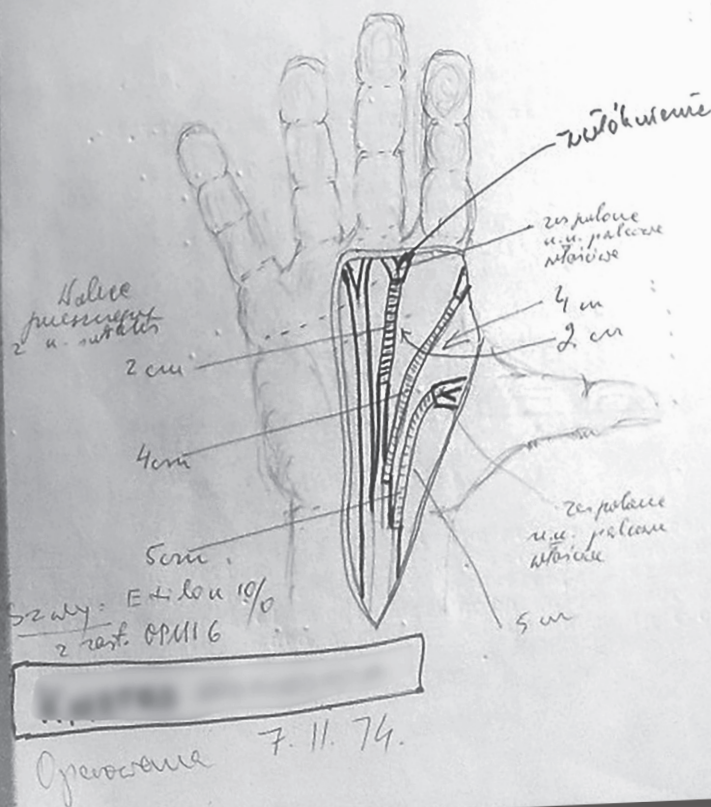
Praca Kliniki skupiona była nie tylko na leczeniu chorych, ale także działalności naukowej. W 1972 r. Strzyżewski przedłożył pracę „Badania nad kształtowaniem się

⁵ A. Nowakowski, dz. cyt.

⁶ Tamże; <www.ptchr.pl>, dostęp: 30.09.2021.

⁷ A. Nowakowski, dz. cyt.

Data	Przebieg choroby	Le...
6.11.74r	Przygotowana do zabiegu operacyjnego.	
7.11.74r.	ZABIEG OPERACYJNY: Znieczulenie ogólne. Dneumatyczna opaska ucisk ramię. Rekonstrukcja n. palcowych kciuka, wskaziciela i palca środkowego przy pomocy wstążki autogennej z n. suralis. 0 PM16	
	Rekonstrukcja n. palcowych kciuka, wskaziciela i palca środkowego przy pomocy wstążki autogennej z n. suralis. Zniaczenie ogólne. Dneumatyczna opaska ucisk ramię. Rekonstrukcja n. palcowych kciuka, wskaziciela i palca środkowego przy pomocy wstążki autogennej z n. suralis. Reka: Cięcie w starej bliznie z przedłużeniem część przedramienia. Odsłonięcie okolicy nadgarstka. Zmiany anatomiczne: N. pośrodkowy: nerw palcowy przecięty w licznych bliznach. Rozległość ubytku od okolicy nadgarstka do rąka na nerwy palcowe właściwe. Nerw palcowy właściwy promieniowy dla wskaziciela w rozległych bliznach. Uszkodzenie od miejsca do AMP. Nerw palcowy wspólny II/III uszkodzony od do nadgarstka do miejsca rogażenia na nerw /wys. AMP/. Ścięgna FDP+FDS II nieuszkodzone. Duża blizna wypełniająca promieniową część z dłoniowego. Gałązka ruchowa n. pośrodkowego częściowo zac...	

ieusz
iznę.
wego

uka c

część

n. sur

e poł

eniow

wanie

is dł

i: re

mie d

ozost

ela: v

wego,

10/C

ńców

Ryc. 3. Dokument historii choroby. Rekonstrukcja nerwów palcowych ze szkicem operacyjnym wykonanym przez profesora Hieronima Strzyżewskiego

tkanki ścięgnopodobnej w otoczeniu sztucznego ścięgna pod wpływem siły działania mięśnia. Przydatność sztucznych ścięgien w chirurgii narządu ruchu”, na podstawie której nadano mu stopień doktora habilitowanego⁸. Strzyżewski wraz ze współpracownikami zmodyfikował budowę protezy ścięgnowej Huntera poprzez wypełnienie jej rdzeniem dakronowym z uropoliną, dzięki czemu ścięgno było bardziej wytrzymałe i dobrze widoczne w obrazie rentgenowskim. We współpracy z Politechniką Poznańską powstały różnego rozmiaru formy do produkcji tego typu ścięgien, opatentowane w 1977 r.⁹. Tytuł profesora nadzwyczajnego nadano mu w listopadzie 1980 r., a profesora zwyczajnego w maju 1981 r.

Z powodu ciężkiej choroby Profesor Strzyżewski zmarł w wieku zaledwie 55 lat w przeddzień XVIII Sympozjum Sekcji Chirurgii Ręki PTOiTr. Był osobą niezwykle pracowitą, ale też wymagającą, rzetelną i stanowczą. Został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski i Złotym Krzyżem Zasługi. Z żoną Haliną doczekał się dwóch synów, Wojciecha, który poszedł w ślady ojca zostając ortopedą, oraz Pawła. Był świetnym rysownikiem, szkice wykonanych operacji wykonywał samodzielnie, jak również fotografem, co udokumentowane jest ogromną kolekcją zdjęć w postaci diapozytywów, zwłaszcza ulubionych przez profesora Strzyżewskiego Piecin.

Bibliografia:

- Archiwum Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu, sygn. DSP 120/313, dyplom lekarza z 1951 r., certificate of British Council Scholarship in United Kingdom z 1962 r., kwestionariusz osobowy z 1978 r.; sygn. DWL1/630/1333, dyplom doktora nauk medycznych z 1964 r.; sygn. DWL1/631/13, dyplom doktora habilitowanego nauk medycznych z 1972 r.
- Nowakowski A., 100 lat Ortopedii Polskiej (1913-2013). Poznań, Wydawnictwo Exemplum, 2013.
- Senger A., Wspomnienie pośmiertne: Prof. dr med. Hieronim Strzyżewski. "Polish Orthopedics and Traumatology" 1981, nr 6, s. 585-588.
- Strzyżewski H., Proteza ścięgna zginacza palca ręki. „Biuletyn Urzędu Patentowego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej” 1977.

Netografia:

<www.ptchr.pl>, dostęp: 30.09.2021.

---

⁸ AUMP, sygn. DWL1/631/13, dyplom dra habilitowanego nauk medycznych, 1972 r.

⁹ H. Strzyżewski, Proteza ścięgna zginacza palca ręki. „Biuletyn Urzędu Patentowego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej” 1977.